

En studie i blind vold

Lars Ove Seljestad | **Isberg**, *Aschehoug*, 2012.144 sider

Isberg handler om en ung gutts møte med omverdenen etter at han har mistet familien og hjemmet sitt i et ras. Det er en dannelsesroman der hovedpersonen ikke utvikler seg gjennom sine erfaringer, som – om enn på smertefullt vis – kunne bringe ham nærmere voksenlivet. Dette er fortellingen om en sjel som fryser til i ensomhet og som ikke klarer å forlate kulden. Ras-metaforen pløyer seg gjennom boken som akkurat det den er. En ustanselig, hensynsløs og ødeleggende kraft, tomt for mening, tilfeldig i sin vei, forutsigbar i sin konsekvens. Selve raset beskrives som en voldtekt:

Snøen er ferdig med huset. Det betydde ingenting for han. Han gjorde bare som han ville. Såg det. Tok det. Brukte det. Fylte det. Knuste det. Kasta det til sides. Det var ingenting for han. Berre noe som kom i vegen for han. Berre noe han, som Isberg, ville ta.

Isberg er en fortelling om hvordan ensomhet lammer ikke bare den som har lidd tap, men også dem som møter ham. Språket i boken får sin styrke gjennom å vekke en mangelfølelse hos leseren – det er litt som å bli kvalt av alt som kunne bli, men som aldri blir sagt. Kvalt av meningsløs hvit støy. Samfunnets forskjellige forsøk på å erstatte det umistelige fortoner seg som klønede. Spesielt det feminine i forskjellige skikkelser bidrar her til at guttens behov for å skygge unna sementerer seg. Han distanserer seg fra varme, nærhet og utvikling, og sparker de kvinneskikkelsene som representerer disse verdiene, ned i grusen. Når han senere heller ikke finner aksept i den maskuline verden, representert ved stabilitet, fysikk og kameratskap, går han i kjelleren – og blir der.

Dette er fortellingen om en sjel som fryser til i ensomhet og som ikke klarer å forlate kulden

Hovedpersonen bindes i sin ensomhet, og jeg som leser følger hans utvikling gjennom ulike scener fra hans liv. Guttens manglende utvikling fremskynder en utvikling i meg selv: fra å være empatisk med ham, berørt av smerten og lammelsen hans, blir jeg irritert, avvisende og skremt, etter hvert som han så hardnakket avviser alle forsøk på å ta imot omsorg. Til slutt ønsker jeg bare at noen kunne sperre gutten inn – for alltid. Hans møte med en kraft som gjennom sin kulde har vist seg å være overlegen den varmen menneskelig kjærighet kan gi, forandrer ham – han blir til et ras. Ustanselig, følelseløs, uoppnåelig. En maskulin ur-stemme som i diktform kontrasterer med resten av teksten – en lyd av is som sprenger fjell, i sin doble tematikk, er Seljestads videreføring av Kristoffer Uppdals *Isberget* fra 1920:

Kjellarmennesket flyt fram i ein ande av is. Ruvelegt å sjå. Ei rustning av is-ande gjer kjellarmennesket stort. Utan denne isrustninga. Var kjellarmennesket. Ingenting”

Vekslingen mellom den ynkelige skikkelsen i fortellingen og den mektige, tidløse og uoppnåelige stemmen i diktform skildrer guttens opplevelse av seg selv i henholdsvis møtet med andre og med seg selv. Han har kun verdighet i ensomheten sin, alle møter med mennesker og menneskelighet vekker en avgrunn av fremmedhet i ham. Slik manøvrerer han med stø kurs mot den totale ødeleggelse, kald og beregnende. En sint ung mann – en av mange. Denne boken gir et godt indre bilde å holde seg til i vårt møte med dem.

Anmeldt av Henning Mohaupt, psykolog ved Alternativ til vold